

Beoordelen in het bewegingsonderwijs met beweegdiploma's

Een systematiek die in de praktijk positief uitpakt voor de individuele leerling

Hoe kun je kinderen op een positieve manier beoordelen in het bewegingsonderwijs, zodat zij gemotiveerd blijven om te bewegen? En kan dit op een veelzeggende manier, zodat ouders/verzorgers ook begrijpen waar het over gaat? Deze vraag leidde tot een nieuwe systematiek, die in de praktijk zeer positief uitpakt. | **Tekst** Stijn Sundermann en Jan Bosch

Zoektocht naar beoordelen

In 2018 zijn wij als interactie sportbedrijf Ermelo gestart met het aanbieden van bewegingsonderwijs voor primair onderwijs op scholen in de gemeente Ermelo. Aanvankelijk waren dit vijf scholen, inmiddels is dit aantal uitgebreid en geven we les op elf van de twaalf scholen in Ermelo. Het verzorgen van de lessen bewegingsonderwijs is een perfecte aanvulling op het aanbod in de gemeente Ermelo. Wij geven daarmee een extra invulling aan het gemeentelijke sportbeleid van de gemeente Ermelo. We zijn een dynamisch team van zes collega's dat bestaat uit startende en ervaren leerkrachten.

Bij het aanbieden van bewegingsonderwijs hoort ook het monitoren en beoordelen van de motorische vaardigheid. In de praktijk blijkt dat cijfers demotiverend werken. Daarom kozen wij aanvankelijk voor een

woordbeoordeling, van onvoldoende tot en met goed. Ook deze bevat echter een waardeoordeel. "Ik ben hier echt heel erg slecht in" kan de reactie zijn van een leerling die onvoldoende of voldoende scoort. Het motiveert niet om meer te gaan oefenen.

In onze zoektocht die meer recht doet aan de daadwerkelijke ontwikkeling van de individuele leerling, zijn wij uitgekomen bij een ruimere omschrijving, waarbij we beschrijven wat een leerling daadwerkelijk kan per specifiek onderdeel. De cijferlijst is vervangen door een beweegdiploma. We beschrijven per leerlijn het niveau waarop het kind beweegt of de oefening beheerst. Een specifiek onderdeel is bijvoorbeeld de circuszwaai, hoogspringen, volleybal of tipsalto. Voor het opstellen van deze leerlijnen gebruiken wij het boek Basisdocument voor het bewegingsonderwijs als richtlijn en inspiratie. Door de omschrijving is het voor ouders/verzorgers veel duidelijker wat het kind kan. Met de doorontwikkeling van de vakgroep bewegingsonderwijs schaven we ook steeds het beoordelingssysteem bij. Elk jaar passen we dit aan en worden het diploma en de beoordelingen verder verfijnd. Over een paar jaar hebben we alle beoordelingskaders correct en compleet en zal het systeem met beoordelen steeds eenvoudiger worden.

Voorwaarden beoordelingskader en beweegdiploma

We zijn in het schooljaar 2019/2020 gestart met de woordbeoordeling.

In 2021 zijn we overgegaan op de beschrijvende beoordeling. Tijdens de ontwikkeling van de juiste omschrijving en werkwijze zijn we uitgekomen op de volgende voorwaarden:

1 Omschrijven van de vaardigheid van de leerling

Het diploma gaat mee naar huis en we willen dat ouders en andere familieleden trots kunnen zijn op de prestaties van het kind. We laten zien wat het kind wél kan en wat de groei-mogelijkheden zijn.

We omschrijven daarom de vaardigheid die waar te nemen is. Ieder kind wordt gewaardeerd op zijn manier van bewegen/deelnemen. Door de positieve benadering stimuleren we de betrokkenheid van het kind bij het bewegingsonderwijs.

2 Zelfstandigheid van beoordelen

Het is voor kinderen duidelijk wat de doelen zijn. De beschrijving van de oefening en de bijbehorende niveaus worden geprint en opgehangen op het bord of bij het betreffende onderdeel. Daardoor is voor kinderen inzichtelijk wat de doelen zijn voor de lopende lessenreeks. Bij het afsluiten kan de leerling in sommige gevallen zelf bepalen welk niveau hij/zij bij zichzelf vindt passen. Ook kunnen ze in groepjes naar elkaar kijken en elkaar beoordelen. In overleg met de leerling kan de eindbeoordeling

hiervan afwijken. De leerkracht is hierin altijd leidend.

Een voorbeeld van een beoordelingskader circuszwaai van groep 5/6:

- A Ik til mijn benen van de kast en zwaai met gebogen benen naar de mat. Ik zwaai over een laag touwtje heen.
- B Ik zet een beetje af van de kast. Ik zwaai met rechte benen en breng mijn benen naar voren. Ik zwaai over een touwtje heen op kniehoogte.
- C Ik zet af van de kast. Ik zwaai mijn benen en heupen rustig naar voren. Ik zwaai over een touwtje heen op heuphoogte.
- D Ik zet hard af van de kast. Ik zwaai mijn benen en heupen actief naar voren en omhoog. Ik zwaai over een touwtje heen op navelhoogte.

3 Inzichtelijk voor ouders

Naast de positieve benaming voor de kinderen vinden wij het ook belangrijk dat de ouders begrijpen wat hun kind doet en kan. Door het niveau op het beweegdiploma te zetten maken we dit inzichtelijk. Omdat ouders zonder sportieve achtergrond geen idee hebben wat bijvoorbeeld een circuszwaai is, maken we van elke lessenreeks een filmpje van de verschillende niveaus, per leerjaar. Met een QR-code linken we naar dit filmpje op ons YouTube-kanaal.

4 Benaming van het diploma

Er is bewust gekozen voor de term beweegdiploma in plaats van beweegrapport. Het is mooi om een beweegdiploma te laten zien met geleerde beweegvaardigheden aan geïnteresseerden.

Groep 5-6	Circuszwaai	A:	A. Ik til mijn benen van de kast en zwaai met gebogen benen naar de mat. Ik zwaai over een laag touwtje heen.	Tipsalto	A:	A. Na drie keer veren in de trampoline maak ik in een keer een koprol op de mat, ik rol door tot zithouding.
		B:	B. Ik zet een beetje af van de kast. Ik zwaai met rechte benen en breng mijn benen naar voren. Ik zwaai over een touwtje heen op kniehoogte.		B:	B. Ik spring één keer in de trampoline en maak een koprol op de mat. Ik rol door tot hurkzit.
		C:	C. Ik zet af van de kast. Ik zwaai mijn benen en heupen rustig naar voren. Ik zwaai over een touwtje heen op heuphoogte.		C:	C. Ik spring in de trampoline, maak een tipsalto en land op mijn billen op de mat.
		D:	D. Ik zet hard af van de kast. Ik zwaai mijn benen en heupen actief naar voren en omhoog. Ik zwaai over een touwtje heen op navelhoogte.		D:	D. Ik spring hard in de trampoline. Ik duw mezelf hard af van de mat, maak me klein en maak hierdoor een tipsalto waarbij ik op mijn voeten land.
		Bl:	Blessure		Bl:	Blessure
nvt:	N.V.T.	nvt:	N.V.T.			

Groep 7-8	Circuszwaai	A:	A. Ik til mijn benen van de kast en zwaai met gebogen benen naar de mat. Ik zwaai over een laag touwtje heen.	Tipsalto	A:	A. Ik spring in de trampoline en maak een koprol op de mat. Ik rol door tot zithouding.
		B:	B. Ik zet een beetje af van de kast. Ik zwaai met een recht lichaam en breng mijn benen en heupen rustig naar voren. Ik zwaai over een touwtje heen op heuphoogte.		B:	B. Ik spring in de trampoline en duw mezelf af van de mat, maak me klein en maak hierdoor een tipsalto. Ik land op mijn billen.
		C:	C. Ik zet af van de kast. Ik zwaai mijn benen en heupen rustig naar voren. Ik zwaai over een touwtje heen op borsthoogte.		C:	C. Ik spring hard in de trampoline en duw mezelf af van de mat, maak me klein en maak hierdoor een tipsalto. Ik land op handen en voeten.
		D:	D. Ik zet hard af vanaf de kast waardoor ik een harde zwaai creëer. Ik zwaai mijn benen en heupen actief naar voren en omhoog. Ik zwaai over een touwtje heen op hoofdhoogte.		D:	D. Ik spring hard in de trampoline en duw mezelf hard af van de mat. Ik maak me klein en maak hierdoor een tipsalto en land op mijn voeten.
		Bl:	Blessure		Bl:	Blessure
nvt:	N.V.T.	nvt:	N.V.T.			

DIT IS HET BEWEEGDIPLOMA VAN:

Naam: Joris
Groep: 8
Jaar: 2022-2023

Circuszwaai

B. Ik zet een beetje af van de kast. Ik zwaai met een recht lichaam en breng mijn benen en heupen rustig naar voren. Ik zwaai over een touwtje heen op heuphoogte.

Tipsalto

D. Ik spring hard in de trampoline en duw mezelf hard af van de mat. Ik maak me klein en maak hierdoor een tipsalto en land op mijn voeten.

Hoogspringen

D. Ik loop aan in een bocht en zet fel af met mijn buitenste been. Ik maak een vlotte schaarbeweging waarbij ik mijn armen actief op zwaai. Ik maak veel hoogte en loop door na de landing.

Volleybal

C. Ik sla de bal vaak over het net. Ik vang de bal en gooi de bal zo op dat mijn medespeler hem goed over het net kan slaan. Ik ken de volleybalregels en help mijn teamgenoten hierbij.

Inzet

Mijn manier van spelen/uitvoering maakt anderen enthousiast, wat een positief effect heeft op de activiteiten en de anderen.

Automatische verwerking

Per periode (half jaar) sluiten wij vier leerlijnen af. Om ervoor te zorgen dat het maken van de beweegdiploma's niet te tijdrovend is, hebben we dit zoveel mogelijk geautomatiseerd. We hebben diverse (ontwerp)programma's geprobeerd. In de praktijk blijkt het standaard Microsoftprogramma Excel de beste optie. In een half uur zijn de rapporten voor de hele school klaar.

In Excel staan de klassenlijsten en de leerlijnen die we in die periode afsluiten. Per leerling en leerlijn wordt de letter behorend bij het niveau gezet; een A, B, C of D. Door middel van gegenereerde formules wordt hier het juiste niveau aan gekoppeld. De juiste niveau omschrijving wordt gehaald uit een ander tabblad waar de beoordelingskaders in staan.

In het standaarddiploma is het nu een kwestie van het toevoegen van de verzendlijst vanuit Excel en alle groepen en leerlingen worden op de juiste manier overgenomen op het beweegdiploma.

Doorontwikkelen

Op dit moment is het nog niet mogelijk om de niveaus van de leerlijnen te volgen gedurende de gehele schoolcarrière. Dat zou een mooie volgende stap zijn in ons systeem. Heb je hier ideeën over? Dan horen we dat graag. Wil je meer weten over dit systeem, neem dan contact op. ●

Bronnen

Brouwer, B. (2008). Van cijfers geven naar leerlingen volgen. *Lichamelijke opvoeding*, 96 (11), 6-10.

Mooij, C., Berkel, M. van, Consten, A., Danes, H., Geleijnse, J., Grefth, M. van der, Tjalsma, W. (2011). *Basisdocument bewegingsonderwijs voor het basisonderwijs*. Zeist: Jan Luiting Fonds.

Contact

s.sundermann@interactie-ermelo.nl
Stijn Sundermann is vakleerkracht bewegingsonderwijs en buurtsportcoach bij Interactie Sportbedrijf Ermelo B.V.

Jan Bosch is vakleerkracht bewegingsonderwijs en buurtsportcoach bij Interactie Sportbedrijf Ermelo B.V.

Foto's

Anita Riemersma

Kernwoorden

rapport, beoordelen, cijfers, leerlingvolgsysteem, monitoren